

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE	
INTRARE	Nr. 99
IESIRE	
Data	01.02.2011

684.
01.05.2011

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

Nr. ref. 70/2010

Centrul de Resurse Juridice
Doamnei Georgiana Iorgulescu
Director Executiv

Urmare memoriului înregistrat cu nr. 1567/26.02.2010, vă transmitem alăturat copia Hotărârii nr. 366/24.11.2010 prin care Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării s-a pronunțat cu privire la faptele sesizate.

Cu respect,

Președinte
ASZTALOS Csaba Ferenc

Sediu: loc. București, str. Arcului, nr. 19, sector 2, cod 021034

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ
București, Piața Valter Mărcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: suport@cncd.org.ro

HOTĂRÂREA NR. 366
din 24.11.2010

Dosar nr.: 70/2010

Petiția nr.: 1567 din data 26.02.2010

Petenți: Romani CRISS – Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii, ACCEPT, Alianța Civică a Romilor din România, Apador-CH, Centrul Filia, Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice, Centrul de Resurse Juridice, Liga Pro Europa

Reclamați: Teodor Baconschi – Ministrul Afacerilor Externe;
Ministerul Afacerilor de Externe

Obiect: conținutul unei declarații de presă, postată pe site-ul MAE, a Ministrului Afacerilor Externe, domnul Teodor Baconschi

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1 Numele, domiciliul sau reședința petenților

I.1.1 Romani CRISS – Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii, ACCEPT, Alianța Civică a Romilor din România, Apador-CH, Centrul Filia, Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice, Centrul de Resurse Juridice, Liga Pro Europa cu sediul ales la adresa Romani CRISS – Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii din str. Buzzești nr. 19, sector 1 București

I.2 Numele, domiciliul sau reședința reclamatului

I.2.1 Teodor Baconschi – Ministrul Afacerilor Externe, cu domiciliul procedural în Aleea Alexandru nr.31, sector 1 București

I.2.2 Ministerul Afacerilor de Externe, cu sediul în Aleea Alexandru nr.31, sector 1 București

II. Obiectul sesizării

2.1 Petenții formulează o petiție împotriva domnului Ministru Teodor Baconschi și împotriva Ministerului Afacerilor Externe, în solidar, pentru declarațiile publice din data de 11 februarie 2010, prin care se consideră că a fost cauzat un prejudiciu grav și cert comunității rome.

III. Procedura de citare

3.1 Urmare sesizării înregistrate sub nr. 1567 din 26.02.2010, prin adresa cu nr.3697 din 10.05.2010, Colegiul director a solicitat punctul de vedere Ministerului Afacerilor Externe.

3.2 În temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.3 Prin adresa nr. 4800 din 15.06.2010 Ministerul Afacerilor Externe a transmis punctul de vedere referitor la obiectul petiției.

3.4 Prin adresele înregistrate cu nr. 5164/29.06.2010; 5165/29.06.2010; 5166/29.06.2010; 5167/29.06.2010; 5169/29.06.2010; 5170/29.06.2010; 5171/29.06.2010; au fost citați petenții, iar prin adresa înregistrată cu nr. 5172/29.06.2010, au fost citați reclamații prin reprezentant.

3.5 Prin adresele înregistrate cu nr. 5583/12.07.2010; 5584/12.07.2010; 5585/12.07.2010; 5586/12.07.2010; 5587/12.07.2010; 5588/12.07.2010; 5589/12.07.2010; 5590/12.07.2010; 5593/12.07.2010, părțile au fost recitate pentru termenul stabilit de Consiliu, pentru data de 13.07.2010. La termen părțile au fost prezente.

IV. Descrierea presupusei fapte de discriminare

4.1 În data de 11 februarie 2010, pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe a fost publicată o declarație de presă a ministrului afacerilor externe cu privire la întrevvedere cu secretarul de stat francez pentru afaceri europene, Pierre Lellouche.

4.2 În conținutul declarației de presă, se regăsește referirea expresă cu privire la cetățeni români de etnie romă, domnul Teodor Baconschi, menționând că:

„Avem niște probleme fiziologice, naturale, de infraționalitate în sânul unora dintre comunitățile românești, în special în rândul comunităților cetățenilor români de etnie romă”

4.3 În data de 15 februarie 2010, un grup de organizații neguvernamentale au emis un comunicat de presă cu privire la conținutul considerat a fi discriminatoriu al declarației domnului Teodor Baconschi, semnând totodată o scrisoare de protest față de cele menționate.

4.4 În data de 16 februarie 2010, Ministerul Afacerilor Externe a publicat un comunicat de presă, prin care se fac precizări cu privire la scrisoarea de protest semnată de grupul de organizații neguvernamentale. Atât domnul Teodor Baconschi, ministrul afacerilor externe, cât și instituția reprezentată, resping interpretarea într-o notă rasistă sau etnicistă a formulei utilizate în declarație, precizând că intenția acestuia a fost de a sublinia că, în interiorul oricărei comunități există o rată „naturală” de infraționalitate. Se menționează, totodată, că afirmația contestată de organizațiile neguvernamentale a fost înlăturată de pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe. Astfel, au fost înlăturați termenii „fiziologice”, „naturale”, precum și sintagma „în special în rândul comunităților cetățenilor români de etnie romă”, acestea fiind înlocuite cu puncte de suspensie.

V. Susținerile părților

5.1 Susținerile petenților

5.1.1 Petenții consideră că declarația ministrului Teodor Baconschi, prin care asociază infraționalitatea cu etnia și explică comiterea infrațiunilor prin rațiuni de ordin fiziologic, ce țin de o anumită etnie, constituie o faptă de discriminare potrivit art. 2, alin. 1 și 5, art. 15 din O.G. nr. 137/2000.

5.1.2 Între instrumentele internaționale care asigură protecția împotriva discriminării se numără următoarele:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 2 și 7;
- Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, art. 20 alin. 2 și art. 26;
- Convenția pentru Eliminarea tuturor formelor de Discriminare Rasială, art. 2 și 4.

5.1.3 În susținerea sesizării, se invocă faptul că dreptul de a nu fi supus discriminării reprezintă un drept garantat atât prin cadrul legal intern, dar mai ales prin convențiile internaționale la care România este parte. În acest sens, petenții consideră că sunt incidente următoarele:

- art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- art. 8 alin.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- art. 14, coroborat cu art.3 și 8, din Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- art. 1 din Protocolul nr.12 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;

5.1.4 De asemenea, cadrul juridic intern asigură sancționarea unor comportamente discriminatorii similare celui reclamat, în temeiul următoarelor prevederi legale:

- art. 4 alin. 1 și 2 din Constituția României;
- art. 16 alin. 1 din Constituția României;
- art. 20 alin. 1 din Constituția României;
- art. 2 alin. 1 și 5, art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată.

5.1.5 Pe cale de consecință, se solicită investigarea faptei de discriminare semnalată și dispunerea măsurilor legale ce se impun, pentru următoarele motive:

- tratamentul diferențiat s-a manifestat printr-o acțiune de deosebire ce a avut drept efect o discriminare prin încălcarea dreptului la demnitate personală a tuturor membrilor minorității rome;
- existența unui criteriu de discriminare, în speță apartenența la etnia romă;
- dreptul încălcat este dreptul la demnitate personală al tuturor membrilor minorității rome, art. 15 din O.G. nr. 137/2000;
- expresiile jignitoare sunt adresate în public, condiție expres prevăzută de art. 15 din O.G. nr. 137/2000; publicitatea faptei este probată prin faptul că aceste declarații au fost publicate pe site-ul unei instituții publice.

5.1.6 Asocierea fenomenului infracționalității cu apartenența etnică aduce atingere dreptului la demnitate personală al membrilor etniei rome, cetățeni români și europeni, și încalcă legislația românească și europeană în domeniul nediscriminării.

5.1.7 Într-o manieră de maximă gravitate, domnul Teodor Baconschi, motivează fiziologic rata criminalității în cadrul unui grup etnic.

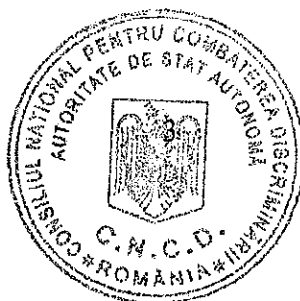
5.1.8 Deosebit de important este faptul că invidualizează și evidențiază un singur grup etnic, cel al romilor, asociindu-l cu săvârșirea de infracțiuni, din motive „fiziologice, naturale”.

5.1.9 Petenții își întemeiază sesizarea pe următoarele mijloace de probă:

1. foto copie a articolului publicat cu privire la declarația lui Teodor Baconschi „Mai multe ONG-uri cer demisia ministrului Baconschi pentru declarații rasiste”, publicat în data de 16 februarie 2010, pe site-ul www.realitatea.net;

2. foto copie a declarației de presă publicată pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe, rectificată în urma scrisorii de protest a organizațiilor neguvernamentale;

3. foto copie a declarației de presă publicată pe site-ul Guvernului României.

5.2 Sustinerile reclamațiilor:

5.2.1 Reclamații, prin adresa cu nr. 4800 din 15.06.2010, invocă excepția lipsei calității procedurale active a petenților având în vedere prevederile art.28 alin.1 din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată.

5.2.2 În continuare, reclamații formulează propriul punct de vedere cu privire la obiectul petiției, făcând referire la Curtea Europeană a Drepturilor Omului care a apreciat că diferența de tratament devine discriminatorie, în sensul art.14 din Convenție, atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis, în mod constant, că pentru ca o asemenea încălcare să se producă trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă.

5.2.3 Astfel, în coroborare cu aceste aspecte și definiția discriminării astfel cum este reglementată prin art.2 alin.1 din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, pentru ca o faptă să fie calificată ca fiind o faptă de discriminare, trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții:

a) Existența unui tratament diferențiat a unor situații analoage sau omiterea de a trata în mod diferit situații diferite, necomparabile;

Astfel, cum a statuat Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) în jurisprudența sa, utilizarea unor sintagme referitoare la anumite categorii de persoane trebuie analizate contextual, raportate la întreg, având în vedere modul și locul în care au fost făcute, motivul, declarațiile, articolele, publicațiile, titlul articolelor cât și conținutul acestora, punctele de vedere ale celor care le-au scris sau prezentat, modul și contextul în care au fost făcute precum și impactul, efectul acestora.

În precizările cu privire la scrisoarea de protest semnată de organizațiile membre ale coaliției antidiscriminare se menționează:

„Ministrul Afacerilor Externe și M.A.E. resping ferm orice interpretare într-o notă rasistă sau etnicistă a formulei utilizate de șeful diplomației române în declarația de presă din 11 februarie 2010. Precizează că „fiziologic”, așa cum reiese și din declarația ministrului Baconschi, este sinonim cu „natural”, adică „firesc”, și în niciun caz cu „biologic” sau „genetic”. Vorbind despre „probleme fiziologice, naturale, de infraționalitate”, domnul Teodor Baconschi a dorit să exprime opusul interpretărilor malițioase care s-au născut ulterior. Ministrul Baconschi a avut așadar în vedere existența unei anumite rate de infraționalitate, considerată ca fiind „naturală”, în interiorul comunității.

Din punctul de vedere al MAE și al ministrului Baconschi, infraționalitatea este o chestiune ce ține de comportamentul individual și nu de etnie. Nu există în comunitățile de români din străinătate o rată de infraționalitate mai ridicată decât cea care se regăsește în interiorul altor comunități de imigranți. De altfel, formula a fost îndepărtată din declarația postată pe site-ul MAE.

Acțiunile Ministerului Afacerilor Externe s-au îndreptat întotdeauna spre cooperare strânsă cu membrii reprezentanți ai etniei române și spre promovarea la nivel european a unei abordări pe problematica romilor. Nominalizarea unui consilier al ministrului pentru problematica romă, sprijinirea și promovarea constantă a tuturor inițiativelor legate de acest subiect la nivel internațional sunt dovezi în acest sens”.

Prin intervenția ministrului Afacerilor Externe Teodor Baconschi în cadrul dezbaterii publice privind „Migrația și incluziunea romilor în spațiul european”, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Palatul

Parlamentului din data de 23 februarie 2010 au fost făcute anumite precizări mai pe larg, contextual, cu privire la obiectul declarației contestate:

„(...) Domnul Lellouche a venit însoțit de trei parlamentari francezi și o serie de jurnaliști, cu un mesaj foarte sever, acela că autoritățile franceze roagă autoritățile române să se mobilizeze pentru a diminua infracționalitatea în cadrul comunității românești pentru că aceasta a atins un nivel îngrijorător.” (...) Sigur eu m-am văzut cu domnul Lellouche și am discutat o mulțime de alte chestiuni bilaterale. Transcrierea discuției noastre este accesibilă, dacă se dorește acest lucru, i-am spus domnului Lellouche că nu avem cetățeni de două categorii, că încercarea de a criminaliza un grup etnic este extrem de periculoasă și am făcut o aluzie explicită la memoria Holocaustului. În conferința de presă care a urmat am început prin a elogia calitatea comunității românilor din Franța, pe care o cunosc direct și personal, în urma misiunii mele de ambasador la Paris. Am spus că este formată, în cea mai mare parte de oameni de cea mai mare calitate umană și profesională care sunt bine integrați, iar cuvântul nepotrivit, care a dat din păcate, și regret foarte sincer acest lucru, loc la interpretări, pe care l-am explicat ulterior – cuvântul „fiziologică” adică, natural, traducea o idee absolut contrară speculațiilor care s-au făcut, și anume ideea că în comunitatea românească din Franța și din alte țări nu există o rată a infracționalității anormală, o excepție negativă specifică comunităților noastre. Intenția mea a fost de a spune că, în fond, în orice comunitate ai o rată de infracționalitate care este obișnuită. Eu am ieșit în apărarea întregii comunități, inclusiv a romilor care trăiesc în Franța. Pe această idee, la care revin și pe care o consider justă, nu există printre românii din Franța, fie ei de etnie română sau romă, o rată mai mare de infracționalitate decât în comunitatea marocană sau cea algeriană de pe teritoriul francez (...).”

Având în vedere cele de mai sus, contextul declarației de presă, explicațiile ulterioare cu privire la înțelesul și interpretarea acesteia reclamații opinează că nu se poate reține existența unui tratament diferențiat.

b) Existența unui criteriu de discriminare conform art.2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000;

Neavând un tratament diferențiat, nu există niciun criteriu de discriminare nefiind îndeplinită, în consecință nici această condiție cumulativă.

Chiar dacă ar fi existat un tratament diferențiat, reclamații susțin că în mod constant CNCD a reținut că nu toate situațiile în care anumite persoane sunt tratate diferențiat, pot constitui fapte sau acte de discriminare, iar un asemenea tratament poate avea la bază un alt motiv decât apartenența persoanei respective la una din categoriile prevăzute în art.2 alin.1 din OG 137/2000.

c) Tratamentul să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege;

În ceea ce privește scopul, după cum este menționat la lit.a) intenția a fost de a spune că, în fond, în orice comunitate există o rată de infracționalitate care este obișnuită. Ministrul Afacerilor Externe dorind să iasă în apărarea întregii comunități, inclusiv a romilor care trăiesc în Franța. Pe această idee, reclamații susțin că nu există printre românii din Franța, fie ei de etnie română sau romă, o rată mai mare de infracționalitate decât în comunitatea marocană sau cea algeriană de pe teritoriul francez.

În ceea ce privește efectul, plângerea formulată nu arată și nu demonstrează niciun efect de restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege.

d) Tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop să nu fie adecvate și necesare.

Reclamații susțin că după cum au demonstrat anterior în speță nu se află în fața unui tratament diferențiat, drept urmare justificarea este redundantă.

5.2.4 În concluzie, având în vedere cele de mai sus, reclamații consideră că nu sunt întrunite condițiile pentru ca fapta contestată să constituie discriminare, conform prevederilor O.G. 137/2000, republicată, și în consecință solicită respingerea petiției și clasarea dosarului.

VI. Motivele de fapt și de drept

6.1 Colegiul director este chemat, înainte de a trece la analiza cauzei pe fond, să constate dacă au fost ridicate excepții procedurale și să analizeze conținutul lor. Astfel, analizând excepția ridicată de către reclamați referitoare la lipsa calității procesuale active a petenților având în vedere prevederile art. 28 alin 1 din O.G. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată, constată că aceasta nu se susține, având în vedere Statutele depuse de fiecare organizație la dosarul cauzei. Colegiul director, cu unanimitate de voturi a membrilor prezenți, respinge excepția ridicată de către Ministerul Afacerilor Externe.

6.2 Cu privire la excepția ridicată de către petenți în ședința de audieri, din data de 13.07.2010, referitoare la lipsa mandatului de reprezentare a domnului ministru Teodor Baconschi de către domnul Sorin Moise, coordonator al Diviziei Legislație și Contencios din cadrul MAE, Colegiul director respinge această excepție, având în vedere delegația aflată la dosar, înregistrată sub nr. 5855/20.07.2010, prin care este împuternicit nominal domnul Sorin Moise de către Ministrul Teodor Baconschi pentru a îl reprezenta în dosar, iar pe de altă parte, Colegiul director reține că afirmațiile respective au fost realizate, de către domnul Teodor Baconschi, în exercitarea mandatului său de ministru.

6.3 Colegiul director, după respingerea excepțiilor procedurale, a trecut la analizarea pe fond a petiției dedusă soluționării. În urma supunerii petiției și a întregului dosar dezbaterii membrilor Colegiului director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, soluționarea acestuia nu s-a realizat cu o majoritate de voturi, fiind exprimate și întocmite mai multe opinii, prezentate în următoarea ordine: o opinie formulată de către membrii Colegiului director, domnii **Haller Istvan, Jura Cristian și Vasile Vasile Alexandru**, respectiv doamna **Ioana Liana Pop**, la care achiesează și domnul **Asztalos Csaba Ferenc**, făcând anumite precizări, o opinie separată formulată de către domnul **Dragoș Tiberiu Niță** și doamna **Claudia Sorina Vlaș**, precum și o opinie parțial separată a domnului **Dezideriu Gergely**.

Opinia formulată de către Membrii Colegiului director - Haller Istvan, Jura Cristian și Vasile Vasile Alexandru, Ioana Liana Pop

6.4 În fapt, Colegiul director reține că primul reclamat a afirmat următoarele: *„În ceea ce privește comunitatea română din Franța, o cunosc bine, ca fost ambasador al României la Paris; este o comunitate de foarte bună calitate umană și profesională, care cuprinde specialiști din toate domeniile, dar și o comunitate academică de 6000 de studenți în marile școli. Avem niște probleme fiziologice, naturale, de infraționalitate în sânul unora dintre comunități românești, în special în rândul comunităților cetățenilor români de etnie romă.”*

6.5 Se observă că prima parte a declarației este pozitivă cu privire la diaspora românească din Franța, a doua negativă la o parte a diasporei formate din cetățeni români, în special de etnie romă, considerând că această parte a diasporei creează probleme *„fiziologice, naturale de infraționalitate”*.

6.6 În drept, **Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), republicată, la art. 2 alin. 1 stabilește: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.” Conform art. 2, alin. (4) din **O.G. nr. 137/2000**, republicată: „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.” Art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, garantează dreptul la demnitate personală, stabilind: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestui la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.

6.7 **Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, art. 1 prevede interzicerea generală a discriminării: „Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.”

6.8 **Recomandarea nr. R (97) 20 a comitetului de miniștri către statele membre cu privire la „discursul de ură”**, adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 30 octombrie 1997, în cadrul celei de-a 607-a reuniuni a Delegațiilor Miniștrilor, prevede următoarele:

„Constatănd faptul că aceste forme de exprimare pot avea un impact mai mare și mai prejudiciabil atunci când sunt difuzate prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă;

Estimând că necesitatea de a combate aceste forme de exprimare este și mai urgentă în situații de tensiune și în timpul războaielor și a altor forme de conflicte armate;

Estimând că este necesar să se indice linii directoare guvernelor și Statelor membre despre modul de tratare a acestor forme de exprimare, recunoscând totodată că majoritatea mijloacelor de comunicare în masă nu pot fi blamate pentru forme de exprimare de acest fel;

Având în vedere articolul 7, paragraful 1, al Convenției europene cu privire la televiziunea transfrontalieră, precum și jurisprudența organelor Convenției europene a drepturilor omului referitoare la articolele 10 și 17 ale acestei Convenții;

Ținând cont de Convenția Națiunilor Unite cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială și de Rezoluția (68) 30 a Comitetului de Miniștri cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse împotriva incitării la ură rasială, națională și religioasă;

Constatând faptul că nu toate Statele membre au semnat, ratificat și aplicat această convenție în cadrul legislației lor naționale;

Conștient de necesitatea reconcilierii luptei împotriva rasismului și intoleranței cu necesitatea protejării libertății de exprimare, pentru a se evita riscul subminării democrației din motivul apărării acesteia;

Conștient de asemenea de necesitatea respectării depline a independenței și autonomiei editoriale a mijloacelor de comunicare în masă;

Recomandă guvernelor Statelor membre:

1. să întreprindă acțiuni corespunzătoare în scopul combaterii discursului de ură pe baza principiilor enunțate în anexa la prezenta recomandare;

2. să se asigure că astfel de acțiuni se înscriu în cadrul unei modalități de abordare globală a cauzelor profunde ale acestui fenomen; cauze sociale, economice, politice, culturale și altele;

3. să procedeze, dacă nu au făcut-o deja, la semnarea, ratificarea și punerea efectivă în aplicare în legislația națională a Convenției Națiunilor Unite cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, în conformitate cu Rezoluția (68) 30 a Comitetului de Miniștri cu privire la măsurile ce urmează a fi întreprinse împotriva incitării la ura rasială, națională și religioasă;

4. să examineze legislațiile și practicile lor interne, pentru a se asigura că acestea sunt conforme cu principiile care figurează în anexa la prezenta recomandare.

Anexa la Recomandarea nr. R (97) 20

Domeniul de aplicare

Principiile enunțate în continuare se aplică la discursul de ură, în special la cel difuzat prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă.

În sensul aplicării acestor principii, termenul „discursul de ură” trebuie înțeles ca reglementând toate formele de exprimare care propagă, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță, inclusiv intoleranța care se exprimă sub formă de naționalism agresiv și de etnocentrism, de discriminare și ostilitate față de minorități, imigranți și persoane provenite din imigrație.

Principiul 1

Guvernelor Statelor membre, autorităților și instituțiilor publice de nivel național, regional și local, precum și funcționarilor, le revine o responsabilitate specială de a se abține de la declarații, în special în mijloacele de comunicare în masă, care pot fi în mod rezonabil înțelese ca un discurs de ură sau ca un discurs care poate avea drept efect să acrediteze, să propage sau să promoveze ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de discriminare sau de ură bazate pe intoleranță. Aceste exprimări trebuie să fie interzise și condamnate în mod public cu orice ocazie.

Principiul 2

Guvernele Statelor membre ar trebui să stabilească sau să mențină un cadru juridic complet și adecvat, compus din dispoziții civile, penale și administrative referitoare la discursul de ură. Acest cadru ar trebui să permită autorităților administrative și judiciare de a concilia în fiecare caz respectarea libertății de exprimare cu respectarea demnității umane și protecția reputației și a drepturilor altora.

În acest scop, guvernele Statelor membre ar trebui să studieze mijloacele de:

- a încuraja și a coordona cercetările asupra eficienței legislațiilor și practicilor juridice existente;

- a reexamina cadrul juridic existent pentru a asigura aplicarea sa în mod adecvat la diverse noi mijloace de comunicare în masă, servicii și rețele de comunicații;

- a dezvolta o politică coordonată de acțiune, bazată pe liniile directe naționale care respectă principiile stabilite în prezenta recomandare;

- a adăuga la avantajul de sancțiuni penale măsuri alternative care constau în realizarea unor servicii de interes colectiv;

- a întări posibilitățile de combatere a discursului de ură prin intermediul dreptului civil, de exemplu acordând organizațiilor nonguvernamentale interesate posibilitatea declanșării unor proceduri civile, acordând despăgubiri victimelor discursului de ură, și prevăzând pentru instanțele judecătorești posibilitatea luării unor decizii care să permită victimelor de a-și exercita dreptul la replică sau prin care să dispună o dezmințire;

- a informa publicul și responsabili mijloacelor de comunicare în masă asupra dispozițiilor juridice aplicabile în materia discursului de ură.

Principiul 3

Guvernele Statelor membre ar trebui să se asigure ca, în cadrul juridic menționat în principiul 2, orice ingerință a autorităților publice în libertatea de exprimare să fie strâns limitată și aplicată în mod nearbitrar în conformitate cu dreptul, pe baza unor criterii obiective. În afară de aceasta, în conformitate cu principiul fundamental al Statului de drept, orice limitare sau ingerință în libertatea de exprimare trebuie să facă obiectul unui control judiciar independent. Această cerință este deosebit de importantă în cazurile în care libertatea de exprimare trebuie să fie conciliată cu respectul demnității umane și cu protecția reputației sau a drepturilor altora.

Principiul 4

Dreptul și practicile interne ar trebui să permită instanțelor judecătorești să țină cont de faptul că anumite exprimări concrete de discurs de ură pot fi atât de insultătoare pentru indivizi sau grupuri încât să nu beneficieze de gradul de protecție pe care articolul 10 al Convenției europene a drepturilor omului îl acordă celorlalte forme de exprimare. Un astfel de caz poate viza situația în care discursul de ură urmărește fie distrugerea altor drepturi și libertăți protejate de către Convenție, fie limitări mai ample decât cele prevăzute în acest instrument.

Principiul 5

Dreptul și practicile interne ar trebui să permită ca, în limitele competențelor lor, reprezentanții autorităților publice sau ai altor autorități având competențe similare să acorde o atenție deosebită cazurilor referitoare la discursul de ură. În acest sens, aceste autorități ar trebui să examineze cu atenție dreptul suspectului la libertatea de exprimare, în măsura în care impunerea sancțiunilor penale constituie în general o ingerință serioasă în această libertate. Instanțele judecătorești competente ar trebui, atunci când impun sancțiuni împotriva persoanelor condamnate pentru delikte referitoare la discursul de ură, să respecte în mod strict principiul proporționalității.

Principiul 6

Dreptul și practicile interne în domeniul discursului de ură ar trebui să țină cont în mod corespunzător de rolul mijloacelor de comunicare în masă în comunicarea informațiilor și ideilor care expun, analizează și explică exemple concrete de discurs de ură și subliniază fenomenul general, precum și dreptul publicului de a primi informații și idei.

În acest scop, dreptul și practicile interne ar trebui să stabilească o distincție clară între responsabilitatea autorului pentru exprimările de discurs de ură, pe de o parte, și, responsabilitatea eventuală a mijloacelor de comunicare în masă și a profesioniștilor din mijloacele de comunicare în masă care contribuie la difuzarea lor în cadrul misiunii lor de a comunica informații și idei despre subiecte de interes public, pe de altă parte.

Principiul 7

În continuarea principiului 6, dreptul și practicile interne ar trebui să țină cont de faptul că:

- informațiile referitoare la rasism, xenofobie, antisemitism și la alte forme de intoleranță sunt pe deplin protejate de articolul 10, paragraful 1, al Convenției europene a drepturilor omului și nu pot constitui obiectul ingerinței decât cu respectarea condițiilor stabilite în paragraful 2 al aceluiași articol;

- regulile și criteriile utilizate de către autoritățile naționale pentru a evalua necesitatea limitării libertății de exprimare trebuie să fie conforme cu principiile conținute în articolul 10, așa cum este acesta interpretat de jurisprudența organelor Convenției. Acestea trebuie să țină cont în special de forma, conținutul, contextul și scopul informațiilor;

- respectarea libertăților jurnalistice presupune ca instanțele judecătorești și autoritățile publice să se abțină de a impune mijloacelor de comunicare în masă punctele lor de vedere privitor la tipul tehnicilor de informare pe care jurnaliștii trebuie să le adopte."

6.9 Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială definește prin art. 1 discriminarea rasială prin următoarele: „În prezenta convenție, expresia «discriminare rasială» are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.” Această convenție, adoptată de Adunarea generală a ONU la 21 decembrie 1965 și ratificată de România prin **Decretul nr. 345 din 14.07.1970**, prin art. 4, solicită ca statele părți să condamne „orice propagandă [...] care se inspiră din idei sau teorii bazate pe superioritatea unei rase sau unui grup de persoane de o anumită culoare sau de o anumită origine etnică”, iar prin art. 7 statele semnatare „se angajează să ia măsuri imediate și eficace [...] pentru lupta împotriva prejudecăților ce duc la discriminare rasială și pentru a favoriza înțelegerea, toleranța și prietenia între națiuni și grupuri rasiale și etnice”. Potrivit **Legii nr. 612 din 13 noiembrie 2002**, victimele discriminării rasiale (conform **Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială**) se pot adresa către Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (ONU).

6.10 Colegiul director constată că declarația în cauză care în mod special atribuie comunității de romi o infraționalitate naturală, fiziologică, reprezintă un comportament activ care, prin efectele pe care le generează, supune unui tratament degradant comunitatea de romi față de comunitatea de români. Astfel, declarația se încadrează în prevederile art. 2 alin. 5 a **O.G. nr. 137/2000**, republicată, reprezentând hărțuire.

6.11 Afirmația reclamatului, conform căreia s-a interpretat în mod greșit declarația, dorind doar să se afirme că în fiecare grup de persoane în mod natural, firesc există persoane cu un comportament infracțional, este în contradicție cu însăși declarația. În acest context numirea romilor ca comunitate în care există un astfel de grup nu își are rostul.

6.12 Nu se poate admite nici argumentația conform căreia primul reclamat a utilizat în mod eronat cuvântul fiziologic, necunoscând exact sensul cuvântului, având în vedere nivelul de educație, formarea și calitatea de ministru de externe a reclamatului.

6.13 Totodată Colegiul director nu a reținut incidența art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, întrucât încălcarea dreptului la demnitate implică existența unui scop care, în cauza de față, nu poate fi dovedit.

6.14 În analiza obiectului plângerii deduse soluționării, Colegiul director se raportează și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) pentru a defini limita dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate.

6.15 Privind libertatea de exprimare, CEDO analizează trei aspecte:

- legalitatea restrângerii, și anume existența unei baze legale interne, și calitatea normei juridice (legea trebuie să fie accesibilă, precisă și previzibilă în așa fel încât să se înțeleagă restrângerea în mod clar, totodată trebuie să permită estimarea consecințelor faptelor contrare legii);

- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

6.16 Privind legalitatea restrângerii, se poate constata că există o bază legală, **Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, care, prin art. 15, garantează dreptul la demnitate printr-o prevedere extrem de clară și, în mod similar, prin art. 26 alin. 1 și 2 precizează sancțiunile ce pot fi aplicate. Atât prevederea legală, cât și jurisprudența CNCD în domeniu permit estimarea consecințelor faptelor contrare legii.

6.17 Legitimitatea restrângerii este dată de necesitatea protejării drepturilor altora. Această legitimitate este subliniată și de **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale**, care consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziaristi etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.*”

6.18 Privind necesitatea restrângerii într-o societate democratică, CEDO a elaborat un set de principii:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș.a.);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie

1979; OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.)

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 ș. a.); astfel, între altele, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș. a.);

d) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40 ș. a.);

e) art. 17 al **Convenției** previne ca grupurile totalitare să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 ș. a.);

f) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41 ș. a.);

g) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38 ș. a.);

j) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31 ș. a.); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea discriminării trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit (OTTO-PREMIER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.);

k) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115 ș. a.)

6.19 Colegiul director, analizând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în domeniu, constată că afirmația prin care se consideră că la romi există o infracționalitate naturală, fiziologică nu se bucură de protecția art. 10 al **Convenției**.

6.20 Colegiul a reținut și faptul că CEDO, prin jurisprudență, arată că discriminarea etnică este atât de gravă, întrucât în situația acestui tip de discriminare se poate invoca, în unele situații, și art. 3 al **Convenției europene a drepturilor omului** referitor la tratamente inumane ori degradante. Fosta Comisie Europeană a Drepturilor Omului în cauza ASIATICILOR EST AFRICANI împotriva MAREA BRITANIE a pronunțat prima decizie a unei instanțe internaționale prin care s-a precizat că discriminarea poate constitui una din formele de „tratament degradant”, interzise ca parte a dreptului de a nu fi supus torturii. Comisia a susținut că „diferit de orice considerație privind articolul 14 al Convenției, discriminarea bazată pe rasă poate, în anumite circumstanțe, să constituie în sine tratament degradant în sensul articolului 3 al Convenției”. Comisia a subliniat că „o importanță specială trebuie acordată discriminării rasiale, și că în mod public a diferenția un grup de persoane sub aspectul tratamentului bazat pe rasă, poate constitui, în anumite circumstanțe, o formă specială de afront adusă demnității umane”. Astfel, „tratamentul diferențiat aplicat unui grup de persoane datorită rasei poate fi capabil a constitui tratament degradant în circumstanțe în care tratamentul diferențiat pe baza altor criterii, precum limba, nu ar pune astfel de probleme”. (Cauza ASIATICILOR EST AFRICANI împotriva MAREA BRITANIE, nr. 4403/70, 14.12.1973, în același sens vezi cauza CIPRU împotriva TURCIEI, 2002, cauza MOLDOVAN și alții împotriva ROMÂNIEI, Nr. 2, 12 iulie 2005).

6.21 Colegiul director constată totodată și faptul că Ministerul Afacerilor Externe a scos o parte din declarația ministrului, recunoscând astfel în mod tacit că declarația, cum a fost făcută și promovată printr-un comunicat, creează efecte discriminatorii.

6.22 Cu privire la al doilea reclamat, Colegiul director arată că nu se poate constata o conduită discriminatorie a instituției. Pe de o parte, până la această decizie Colegiul director nu a constatat o atitudine de discriminare rasială a foștilor miniștri de externe, pe de altă parte declarația în cauză a ministrului nu a fost însoțită de instituție, declarația a fost comunicată ca un citat, după care instituția a eliminat textul care creează efecte discriminatorii.

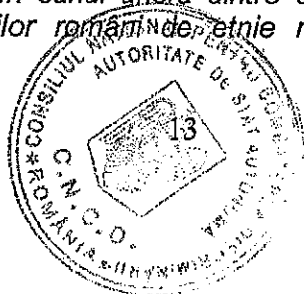
6.23 Privind sancționarea faptei, având în vedere lipsa scopului și retragerea afirmației (în sensul de a arăta că în cadrul romilor nu există o infraționalitate fiziologică, ci o infraționalitate ca și în sânul comunității de români sau a altor comunități), Colegiul director consideră că nu este necesară, fiind suficientă formularea unei recomandări prin care primului reclamat i se solicită să se abțină în viitor de la declarații ce pot crea efecte discriminatorii.

Opinia membrului Colegiului director ASZTALOS CSABA FERENC

6.24 Membrul Colegiului director **ASZTALOS CSABA FERENC** achiesează la opinia formulată de către domnii HALLER ISTVAN, JURA CRISTIAN, VASILE VASILE ALEXANDRU și doamna IOANA LIANA POP, făcând anumite precizări, transpuse după cum urmează:

6.25 În fapt, Colegiul director reține că primul reclamat, în calitate sa de ministru al Afacerilor Externe, pe data de 11 februarie 2010, în București, a afirmat următoarele:

„În ceea ce privește comunitatea română din Franța, o cunosc bine, ca fost ambasador al României la Paris; este o comunitate de foarte bună calitate umană și profesională, care cuprinde specialiști din toate domeniile, dar și o comunitate academică de 6000 de studenți în marile școli. Avem niște probleme fiziologice, naturale, de infraționalitate în sânul unora dintre comunități românești, în special în rândul comunităților cetățenilor români de etnie romă. Poziția noastră este clară:

intoleranță totală față de infracționalitate și în același timp dorința de a aborda această chestiune –a infracționalității în grupurile migrante în Franța - în spiritul și litera legii europene.”

6.26 Declarația de mai sus a reclamatului a fost publicată pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe din România și a intervenit ca urmare a întrevederii pe care reclamatul, în calitate sa de ministru al Afacerilor Externe l-a avut cu secretarul de stat pentru afaceri europene al Franței, domnul Pierre Lellouche.

6.27 În drept, în soluționarea prezentei petiții apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

➤ art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

➤ art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

➤ art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

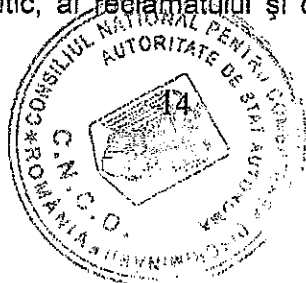
6.28 Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportat la declarația reclamatului obiect al prezentei petiții. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

6.29 Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801). Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că acest text de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

6.30 În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. Principiile enumerate sunt cu atât mai importante atunci când în discuție este presa” (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

6.31 În cazul de față reținem că prin declarația reclamatului se pune în discuție un subiect de interes general: informarea asupra întâlnirii pe care reclamatul a avut-o în calitate sa de ministru al Afacerilor Externe din România cu oficialul francez. Această informare s-a referit la situația comunității de romi, cetățeni români din Franța. Condiția comunităților de romi, cetățeni români, în diferite state ale Uniunii Europene constituie un subiect de interes general în societatea din România, respectiv în statele Uniunii Europene.

6.32 Protecția libertății de exprimare în acest caz este însemnată și rezultă din calitatea de demnitar, om politic, al reclamatului și din caracterul de interes general,

social și politic al subiectului pus în discuție. Totuși, chiar dacă în aceste cazuri există o marjă de apreciere redusă, protecția libertății de exprimare nu este una absolută.

6.33 Reclamatul prin declarația supusă analizei realizează o distincție între cetățenii români atunci când arată că „în ceea ce privește comunitatea română ... este o comunitate de foarte bună calitate umană și profesională” dar „avem niște probleme fiziologice, naturale, de infraționalitate în sânul unora dintre comunități românești, în special în rândul comunităților români de etnie romă”. Prin această declarație se realizează o formă de etnicizare a infraționalității iar utilizarea expresiilor cum sunt „probleme fiziologice, naturale” (fiziologic - care ține de fiziologie, trupesc, respectiv natural – elementar, în mod firesc – a se vedea Dicționarul explicativ al limbii române) în caracterizarea acestor fapte de infraționalitate **oferă posibilitatea de interpretare a acestor afirmații** ca având un conținut similar ideologiilor totalitare, incompatibile cu principiile democratice, de respectare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special al demnității umane valoare fundamentală a oricărui stat de drept.

6.34 Deși, nu reținem o intenție a reclamatului de a discrimina, totuși prin efectele sale declarația în speță aduce atingere demnității umane a cetățenilor români aparținând minorității romilor. Utilizarea unei exprimări **interpretabile** ca având un conținut similar ideologiilor totalitare și incompatibile cu principiile democratice depășește în acest caz limita libertății de exprimare, creează o atmosferă degradantă, ostilă și umilitoare la adresa minorității roma din România.

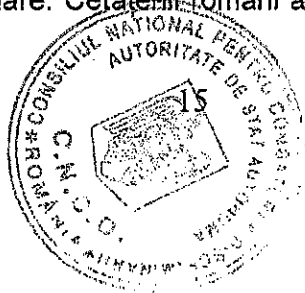
6.35 Calitatea de cetățean cu o funcție de demnitate publică și om politic, obligă reclamatul să depună o diligență sporită atunci când face declarații publice de interes general, în subiecte cu o sensibilitate socială și politică sporită pentru a evita atingerea demnității umane în mod direct sau în acest caz prin interpretări.

6.36 Limitările libertății de exprimare izvorăsc din necesitatea de a păstra pacea și de a apăra drepturile morale ale grupurilor care istoric au suferit discriminări. Aceste limitări sunt legitime de o formă de luptă împotriva oricărei tentative de a restaura o ideologie totalitară și de eforturile pentru eliminarea discriminării rasiale și a negaționalismului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că anumite scrieri ar putea merge împotriva valorilor fundamentale ale Convenției, astfel cum menționează Preambulul acesteia, respectiv pacea și justiția. „Această argumentare este reluată de Curte în cauza Garaudy (Garaudy c. Franța, CEDO 24 martie 2003), considerând că cartea litigioasă are un pregnant caracter negaționist și că, prin urmare, nu respectă aceste valori fundamentale”. Judecătorii de la Strasbourg au considerat că reclamantul încearcă să deturneze art. 10 de la Convenția sa utilizând dreptul său la libertatea de exprimare în scopuri contrare Convenției, care ar putea contribui la distrugerea drepturilor și libertăților garantate de Convenție iar în acest caz reclamatul nu se poate prevala de dispozițiile art. 10 din Convenție (Jean-François, RENUCLII, Tratat de drept european al omului, Ed. Hamangiu, București 2009, pag. 173-174)

„Libertatea e semnul de noblete al omului, dar, ca orice noblete, ea implică responsabilități. Exercițiul libertății fără sentimentul responsabilității, înseamnă condamnarea ei” (Aznavorian, Hurmuz, Excelența legii, Ed. Semne 2007, pag. 68).

6.37 Apreciem că în speța de față, din considerentele mai sus formulate, s-a încălcat limita libertății de exprimare și se impune intervenția statului prin constatarea caracterului discriminatoriu al articolului și emiterea unei recomandări reclamatului.

6.38 Scopul legitim urmărit prin această ingerință a statului în libertatea de exprimare este protecția demnității umane și a drepturilor morale ale cetățenilor aparținând minorității roma din România, grup minoritar care istoric a suferit discriminări și care este supusă în continuare la forme de marginalizare accentuate în societate, respectiv la acte de discriminare. Cetățenii români aparținând minorității roma fac parte

din categoriile defavorizate datorită faptului că se află pe o poziție de inegalitate în raport cu majoritatea cetățenilor datorită diferențelor identitare față de majoritate, respectiv se confruntă cu un comportament de respingere și marginalizare.

6.39 Măsura este necesară într-o societate democratică în care demnitatea umană este garantată și în cazul de față suntem în prezența unei societăți în care comunitatea romă este supusă unor forme de discriminări. Demnitatea umană este un element important în respectul de sine al oricărui cetățean.

6.40 Măsura este proporțională cu scopul urmărit, astfel condamnarea publică a unor astfel de articole cu conținut rasist prin emiterea unei recomandări constituie o aplicare justă a echilibrului dintre cele două drepturi fundamentale: dreptul la demnitate și libertatea de exprimare. Constatarea și recomandarea nu descurajează reclamatul, persoană cu funcție de demnitate publică, să pună în dezbatere acest subiect de interes general și nici nu o pune în imposibilitatea de a proceda astfel, dar atrage atenția asupra derapajelor intervenite în acest demers.

6.41 Libertatea de exprimare este importantă pentru toată lumea, în special pentru persoanele aflate în funcții de demnitate publică, oameni politici, persoane care au o poziție importantă într-o societate democratică. Totuși este esențial pentru aceste persoane ca atunci când se exprimă în public să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței (a se vedea Feret v. Belgium (no. 15615/07), Chamber of Judgment of 16 July 2009 – Curtea Europeană a Drepturilor Omului).

6.42 În speța de față considerăm că sunt incidente art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale; art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003; art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

6.43 Astfel, sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor prevăzute la art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare. Prin declarația interpretabilă, neglijentă, reclamatul a avut un comportament care a condus la crearea unui cadru intimidant, ostil și degradant cetățenilor români aparținând comunităților de romi, prin încălcarea demnității umane a acestora.

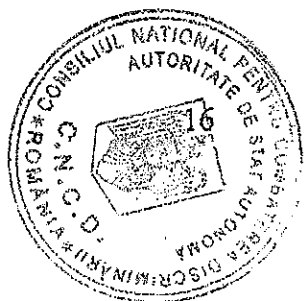
6.44 Colegiul constată că declarațiile în cauză constituie discriminare astfel cum fapta este prevăzută de art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000, întrucât nu putem reține o intenție a reclamatului în săvârșirea faptei, fiind în prezența unei declarații interpretabile, emitem o recomandare către reclamat ca pe viitor să manifeste o diligență sporită în activitatea sa pentru a preveni săvârșirea de fapte de discriminare.

Opinia separată a Membrilor Colegiului Director Dragoș Tiberiu Niță și Claudia Sorina Vlaș

6.45 Colegiul director este chemat să se pronunțe cu privire la declarațiile făcute de ministrul de externe, domnul Teodor Baconshi, ca urmare a întâlnirii oficiale pe care acesta a avut-o cu secretarul de stat francez, Pierre Lellouche. Se reține că a fost publicat pe site-ul ministerului un comunicat de presă conținând un extras din declarația de presă a ministrului de externe.

6.46 Analizând declarația de presă se constată că aceasta este structurată în trei părți:

- a) prima parte, în care se vorbește despre cooperarea economică dintre cele două state;
- b) a doua parte, în care se vorbește despre dimensiunea umană și dinamica relațiilor dintre cele două state;
- c) a treia parte, referitoare la măsurile care ar trebui avute în vedere pentru a îmbunătăți relația dintre cele două state.

6.47 Colegiul director trebuie să analizeze afirmațiile făcute de ministru în contextul întregii declarații, fără a scoate din context anumite cuvinte și a le analiza în mod singular, având în vedere jurisprudența C.N.C.D. și C.E.D.O. Astfel, se reține că cel de-al doilea punct discutat de cei doi diplomați a avut în vedere comunitatea română aflată în Franța. Așa cum reiese din declarația de presă, se arată că s-a avut în vedere **întreaga comunitate românească aflată în Franța „este o comunitate de foarte bună calitate umană și profesională, care cuprinde specialiști din toate domeniile, dar și o comunitate academică de 6000 de studenți în marile școli.”** Vorbind despre comunitatea aflată în această țară se arată **„Avem niște probleme fiziologice, naturale, de infraționalitate în sânul unora dintre comunitățile românești, în special în rândul comunităților cetățenilor români de etnie romă. Poziția noastră este clară: intoleranță totală față de infraționalitate și în același timp dorința de a aborda această chestiune – a infraționalității în grupurile migrate în Franța – în spiritul și litera legii europene.”**

6.48 Așa cum reiese din analiza declarațiilor făcute de ministru, în cadrul convorbirilor bilaterale s-a avut în vedere și discutarea situației comunității românești aflate pe teritoriul francez. Așa cum arată ministrul în declarația de presă rezultă că i-au fost aduse la cunoștință faptul că există anumite chestiuni legate de comunitățile românești în care statul român trebuie să se implice pentru soluționarea acestora. Conform declarației rezultă că i-a fost adus la cunoștință faptul că există anumite probleme legate de infraționalitate, pe care ministrul le-a catalogat ca fiind **„firești, naturale” în sânul comunității românești**. Sub acest aspect se reține că ministrul a indicat existența acestor probleme în sânul comunității românești, în **„sânul unora dintre comunitățile românești, în speță în sânul comunității cetățenilor români de etnie romă”**. În continuarea declarației se arată poziția statului român față de această chestiune **„intoleranță totală față de infraționalitate și în același timp dorința de a aborda această chestiune – a infraționalității în grupurile migrate în Franța – în spiritul și litera legii europene.”**

6.49 Analizând întregul paragraf reiese că acesta este structurat pe două mari părți:

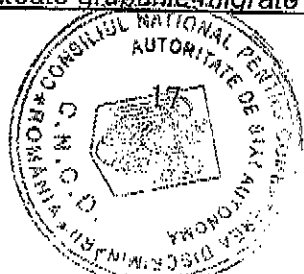
partea 1 - în care i-a fost adusă la cunoștință situația comunității românești precum și problemele cu care aceasta se confruntă;

partea 2 - în care se arată poziția statului român, prin diplomatul său, la problemele indicate.

La o analiză atentă se poate observa că în ceea ce privește poziționarea diplomatului român, reiese clar că acesta își propune abordarea în conformitate cu standardele europene; a problemei indicate pentru **„grupurile migrate în Franța”** fără a indica în mod expres un anumit grup sau o comunitate, ci aplicând același tratament pentru persoanele aparținând comunităților aflate în Franța, fără a se face referire la grupuri identificate pe criteriul etnic.

6.50 Pe de altă parte, se reține că diplomatul român a comunicat, în declarația de presă, parte din informațiile care i-au fost aduse la cunoștință de către omologul francez, arătând că există o **tendință naturală, firească**, în ceea ce privește infraționalitatea în rândul comunității românești, indicând totodată comunitatea romă ca fiind cea care se confruntă cu mai multe probleme de acest fel. Nu se poate face abstracție în analiza acestui caz de situația care a urmat acestor întâlniri și de măsurile dispuse de către statul francez la adresa persoanelor aparținând comunității rome, ceea ce creează premiza destul de puternică că informațiile cu privire la infraționalitatea comunității rome i-au fost subliniate diplomatului român în cursul întrevederii.

Dar, nu se poate face abstracție nici de faptul că ministrul român s-a poziționat corect în raport de problema indicată și a arătat că aceste probleme vor fi tratate în conformitate cu legislația europeană pentru „toate grupurile migrate în Franța”.

6.51 Sub aceste aspecte, Colegiul nu poate reține o culpă exclusivă a diplomatului roman, ci mai degrabă faptul că, pe de-o parte, a transmis informațiile comunicate în cadrul întrevederii, pe de altă parte că a încercat poziționarea corectă a sa, în calitate de reprezentant al statului român, față de problemele indicate, și anume, tolerantă zero pentru toate persoanele care comit infracțiuni pe teritoriul Franței, așa cum reiese din fraza "intoleranța totală față de infracționalitate și în același timp dorința de a aborda această chestiune – a infracționalității în grupurile migrate în Franța în spiritul și litera legii europene", de unde rezultă că ministrul a avut în vedere toate grupurile din Franța nu doar cel aparținând comunității rome.

6.52 Membrii Colegiului director au în vedere în analiza acestui caz și jurisprudența C.E.D.O. în care se arată că „Politicianul este și el îndreptățit la protecția reputației sale, chiar și atunci când acționează în calitate oficială, dar cerința acestei protecții trebuie cântărită în raport cu interesul dezbaterii libere a chestiunilor politice”. (Hotărârea Curții Europene în cauza Oberschlick vs. Austria, para. 59). **Sub acest aspect se reține că ministrul a avut în vedere comunicarea informațiilor care au făcut obiectul întâlnirii dintre cele două părți, dar pe de altă parte, s-a poziționat față de informațiile aduse la cunoștință arătând că statul roman tratează această problemă în mod egal pentru toate grupurile migrate în Franța.**

6.53 Astfel, având în vedere cele relatate mai sus, Membrii Colegiului director care formulează această opinie consideră că nu se poate reține o faptă de discriminare, întrucât nu sunt întrunite elementele constitutive conform prevederilor legale.

**Opinie parțial separată a membrului în Colegiul director al C.N.C.D.,
Dezideriu Gergely**

6.54 În legătură cu fondul dezbaterilor privind plângerea dedusă soluționării îmi exprim opinia parțial separată în raport de opiniile exprimate de Colegiu, considerând că se impun a fi precizate anumite nuanțe interpretative. Întrebarea care se pune în legătură cu aspectele care constituie obiectul analizei este strâns legată de reperele asociate contextului în care au fost făcute anumite afirmații, natura afirmațiilor, valoarea potențial lezată prin afirmațiile în cauză, în mod particular, prin consecințele interpretării asociate anumitor sintagme.

6.55 Referindu-se la afirmații care pot face obiectul unor plângeri deduse soluționării, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a statuat în mod constant, în jurisprudența sa, că este necesară constatarea existenței sau a inexistenței afirmațiilor imputate, precum și examinarea întregului complex de împrejurări în care anumite cuvinte au fost rostite. Astfel, utilizarea unor sintagme referitoare la anumite categorii de persoane trebuie analizate raportate la întreg conținutul unor declarații, având în vedere modul și locul în care au fost făcute, motivul, punctele de vedere ale celor care le-au scris sau prezentat, modul și contextul în care au fost făcute, precum și impactul, efectul acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea nr. 212 din 02.09.2005, Hotărârea nr.323 din 28.11.2005, Hotărârea nr.9 din 17.01.2006, Hotărârea nr. 165 din 06.06.2006, Hotărârea nr.251 din 07.06.2006, Hotărârea nr. 416 din 28.11.2007, Hotărârea nr. 92 din 23.05.2007, Hotărârea nr. 222 din 27.08.2007, Hotărârea nr. 92 din 23 mai 2007, Hotărârea nr. 180 din 17.07.2007, Hotărârea nr. 114 din 24.02.2009, Hotărârea nr. 40 din 05.05.2010, Hotărârea nr. 24 din 04.05.2010 și altele). A analiza o sintagmă și a disocia înțelesul ei de orice împrejurări în legătură cu aceasta, ar presupune izolarea artificială a unui aspect particular și abstracția întregului context, ceea ce ar fi de natură a induce posibile erori de interpretare.

6.56 Pornind de la premisa învederată de petenți în plângerea adresată Consiliului, anume că în conținutul unei declarații de presă postate pe pagina de internet

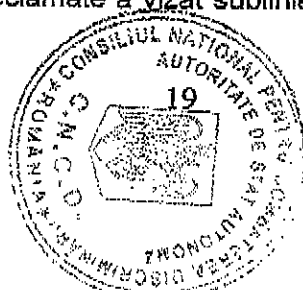

a părții reclamate „se regăsește referirea expresă cu privire la cetățeni români de etnie romă” devine relevant a analiza dacă afirmațiile imputate au fost sau nu realizate, locul sau cadrul în care s-au făcut declarațiile în cauză, interlocutorii prezenți, subiecții cărora se adresează mesajul, efectul produs, dar și explicațiile date cu privire la referințele în cauză. În mod similar, poate fi relevant a stabili dacă reclamatul a pus în discuție informații discutate cu reprezentanți ai autorităților străine și ridicate de către aceștia, ori propriile judecăți de valoare legate de o comunitate sau de un grup restrâns de persoane. De asemenea, dacă informațiile în discuție au ca premisă convingerea reclamatului ori preluarea opiniilor și a îngrijorărilor exprimate de reprezentanți ai autorităților străine. Similar, este important ca interpretarea înțelesului unor afirmații să fie asigurată în corpore și nefracționat de întregul context. Asemenea aspecte au fost analizate de către Colegiul CNCD în propria jurisprudență, iar clarificarea lor a fost de natură a conduce la statuarea ca legale și întemelte de către instanțele de contencios administrativ a unor hotărâri ale Consiliului (a se vedea în acest sens Hotărârea Colegiului nr. 180 din 17.07.2007, menținută prin Sentința civilă nr. 1577 din 21.05.2008 a Curții de Apel București și Decizia civilă nr. 1293 din 6.03.2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție).

6.57 În legătură directă cu obiectul plângerii rezultă că partea reclamată a avut o întrevedere cu reprezentanți ai unor autorități străine, discuțiile vizând chestiuni de ordin economic și de cooperare, precum și incluziune socială și migrație. Din declarațiile părții reclamate rezultă că la reuniunea în speță au participat reprezentanți ai guvernului în cauză, parlamentari străini și jurnaliști străini, aceștia recurgând la un mesaj foarte sever de mobilizare a autorităților române pentru a diminua infracționalitatea în cadrul comunității românești pentru că a atins un nivel îngrijorător.

6.58 În măsura în care aceste aspecte de fapt ar fi fost clarificate, întrebarea care s-ar ridica este la ce anume raportăm înțelesul afirmației imputate, ceea ce constituie obiectul plângerii. Bunăoară, pornind de la premisa învederată de autoritățile străine că în comunitățile românești din Franța există o problemă de infracționalitate, în conținutul declarației părții reclamate se indică faptul că „poziția... este ... intolerantă totală față de infracționalitate”. Această poziție, care urmărește per se contracararea unui fenomen infracțional este plasată în legătură directă cu respectarea legii, anume „în spiritul și litera legii europene”. Desigur, nu se poate omite că în textul declarației se face trimitere la comunități de persoane, în speță „în ceea ce privește comunitatea română din Franța”. În legătură cu „comunitățile românești”, partea reclamată arată că sunt „niște probleme”, indicând comunitățile „cetățenilor români de etnie romă”. Pe de altă parte, subiectul abordării infracționalității este plasat în legătură cu „grupurile migrate în Franța”, ceea ce poate fi interpretat ca fiind de natură a exclude ideea asocierii cu un grup particular de persoane. Ca atare, scopul vizat ar fi, în esență, corelativ combaterii infracționalității dincolo de ideea unor distincții între grupuri de persoane și, mai degrabă, grupurilor de persoane care se află pe teritoriul unui stat străin.

6.59 În acest context, se naște întrebarea subsecventă, la ce anume s-ar raporta ideea că „avem niște probleme fiziologice, naturale, de infracționalitate în rândul unora dintre comunitățile românești, în special în rândul cetățenilor români de etnie romă”. În măsura în care s-ar reține faptul că reprezentanții autorităților străine au venit cu un „mesaj foarte sever ca autoritățile române să se mobilizeze pentru a diminua infracționalitatea în cadrul comunității românești pentru că a atins un nivel îngrijorător”, s-ar putea interpreta că afirmația părții reclamate reprezintă o contrapondere față de susținerile reprezentanților autorităților străine. Dacă s-ar admite că în contextul în care partea străină și-a manifestat atitudinea critică/severă în raport cu nivelul îngrijorător de infracționalitate, incluzând comunitatea cetățenilor români de etnie romă, s-ar putea interpreta că afirmația părții reclamate a vizat sublinierea ideii că în rândul comunităților

cetățenilor români, inclusiv de etnie romă, acest fenomen este la un nivel „firesc” sau „natural”, ceea ce ar fi fost de natură a exclude ideea unei distincții între comunități de persoane în baza caracterului infracțional. O atare idee ar fi putut fi asociată ipotezei că în orice comunitate există persoane care săvârșesc infracțiuni. În plus, nu ar fi de ignorat faptul că, ulterior reuniunilor bilaterale între reprezentanții români și cei străini, statul francez a fost criticat la nivel internațional pentru politica adoptată în ceea ce privește returnarea persoanelor de origine romă din România și Bulgaria. Or, din perspectiva unor asemenea ipoteze, dacă ar fi fost clarificate, s-ar fi putut pune în discuție eventual problema neincidenței Art. 2 din O.G. nr. 137/2000 republicată.

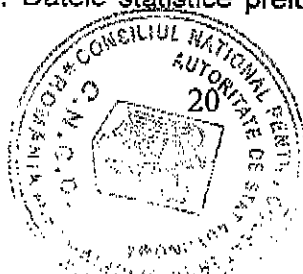
6.60 Pe de altă parte, ar fi fost relevant a stabili dacă în cauză s-au transmis opinii personale, judecări de valoare proprii, și nu informații legate de subiecte invocate de terțe persoane în legătură cu infracționalitatea. În acest context, asocierea sintagmelor „probleme fiziologice, naturale” în legătură cu fenomenul „de infracționalitate” și o comunitate de persoane „în rândul comunităților cetățenilor români de etnie romă” pune în discuție o chestiune legitimă legată de eventualul fundament al unor asemenea aserțiuni.

6.61 Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului poate fi extrem de relevantă, cu atât mai mult cu cât au fost adresate plângeri împotriva României, între altele și cu privire la modalitatea în care, în anumite circumstanțe, reprezentanții autorităților statului au catalogat persoanele aparținând minorității romilor ori au asociat această comunitate cu fenomenul infracțional. În cauza Moldovan și alții v. România, Curtea a reținut că „referirile la onestitatea reclamanților și la modul acestora de viață, efectuate de unele autorități publice investite cu soluționarea plângerilor reclamanților par a fi, dată fiind absența oricărei fundamentări, esențialmente discriminatorii” (a se vedea Hotărârea nr. 2 din 12 iulie 2005, cauza Moldovan și alții împotriva României). Aspecte similare au fost deduse soluționării Curții în cauza Iren Gergely v. România, cauza Kalanyos și alții v. România, cauza Vasile Tănase și alții v. România (a se vedea cauza Gergely v. România, nr. 57885/00, cauza Kalanyos și alții v. România, nr. 57884/00, cauza Vasile Tănase și alții v. România, nr. 62953/00) În cauza Cobzaru v. România, Curtea Europeană a reținut că procurorii au făcut remarci tendențioase în relație cu originea romă, între altele că „elemente antisociale predispuse la violență și la furt” (cauza Cobzaru v. România, nr. 48254/99) De asemenea, în cauza Stoica v. România, Curtea Europeană a considerat că remarcile din raportul poliției care descriu comportamentul agresiv al localnicilor ca fiind „pur țigănesc” sunt clar stereotipe (cauza Stoica v. România, cererea nr. 42722/02).

6.62 Colegiul CNCD a statuat în jurisprudența sa (între altele Hotărârea nr. 613 din 13.11.2008, Hotărârea 593 din 24.11.2009, Hotărârea nr. 20 din 04.05.2010, Hotărârea nr. 87 din 02.06.2010) că apartenența etnică a unei persoane nu poate fi privită ca relevantă în legătură directă cu modul în care o comunitate de persoane exercită o anumită funcție sau cu privire la faptele pe care le săvârșește. Apartenența etnică a unei persoane nu poate fi privită ca relevantă în legătură cu săvârșirea anumitor fapte, în mod special prin degrevarea de apartenența națională (cetățenie) în raport cu unele persoane și imputarea anumitei origini etnice spre deosebire de altele, în condițiile în care și unii și alții sunt cetățenii aceluiași stat.

6.63 Or, reperele statuate de Colegiul CNCD ar fi trebuit analizate în cauză pentru a stabili dacă se induc asocieri de natură pur stereotipă în legătură cu o comunitate corelativ altei comunități de persoane. Ceea ce a rezultat din dezbateri a fost interpretarea stricto sensu a sintagmei „fiziologice, naturale, de infracționalitate”.

6.64 Evident, se poate pune întrebarea ce sursă de informare ar putea constitui o bază obiectivă într-un eventual barometru al fenomenului infracțional ca argument al afirmației imputate în cauză. Datele statistice prelucrate de către autoritățile străine în

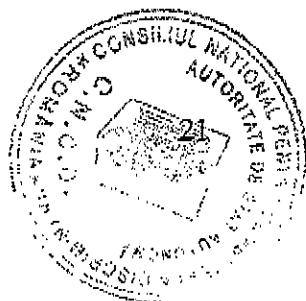

provința infracțiunilor săvârșite pe teritoriul lor de către cetățeni străini pot indica cetățenia persoanelor care săvârșesc aceste fapte, dar în niciun caz originea etnică. În măsura în care s-ar interpreta că o comunitate de persoane, în speță minoritatea romă, are probleme fiziologice de infraționalitate, iar comunitatea românească, per a contrario, nu întâmpină asemenea probleme, s-ar putea desprinde ideea că infraționalitatea este sine qua non legată de o anumită origine. În jurisprudența sa, Colegiul s-a pronunțat inclusiv cu privire la publicarea unor date statistice de către poliție referitoare la infraționalitate și origine etnică. În hotărârea nr. 351 din 14.11.2005, Colegiul a reținut ca discriminatorie „...publicarea unor informații neverificate și cu strictă referire la apartenența etnică doar a unor făptuitori...”.

6.65 Deosebirile de origine etnică nu contribuie la nicio formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor sociale, ci pot fi de natură a produce efecte nedorite asupra unei comunități de persoane asociate în mod exclusiv și per ansamblu cu fenomenul infracțional. Astfel de deosebiri ar putea fi interpretate ca stereotipe, fundamentate pe o percepție de natură discriminatorie că persoanele care fac parte dintr-o anumită etnie săvârșesc infracțiuni. Chiar dacă nu s-ar viza atingerea demnității unor comunități de persoane, efectul potențial produs poate fi relevant din perspectiva discriminării. Or, din perspectiva unor asemenea ipoteze, s-ar putea pune în discuție problema incidenței Art. 2 alin. 1 sau art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000 republicată.

6.66 Este însă evident că modalitatea în care au fost prezentate informațiile privind conținutul discuțiilor între partea reclamată și autoritățile străine a dat naștere la interpretări și reacții subsecvente. Astfel de interpretări, cum este cazul de față dedus soluționării, trebuie să fie circumscrise bunei-credințe, însă în același timp, nu se poate ignora faptul că autoritățile publice ori reprezentanții autorităților publice trebuie să manifeste exigență și preocupare față de modul în care acestea prezintă sau exprimă aprecieri, concluzii, manifestări sau afirmații publice, având în vedere principiul nediscriminării. Această exigență nu ar trebui interpretată în sensul abținerii de a prezenta informații de interes pentru societate, cât preocupare față de respectarea demnității personale și a principiului nediscriminării, garantate în România prin Constituție și O.G. nr. 137/2000, republicată, care prevede în art. 1: „(1) În România, stat de drept, democratic și social, demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane reprezintă valori supreme și sunt garantate de lege. (2) Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate...” 4) Orice persoană fizică sau juridică are obligația să respecte principiile enunțate la alin. (2)”.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 5 voturi pentru și 2 împotriva (Niță Dragoș Tiberiu și Claudia Sorina Vlaș) și opinie parțial separată (Dezideriu Gergely) ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Respinge excepțiile lipsei calității procesuale active a petenților invocată de reclamați și a lipsei mandatului de reprezentare invocată de petenți;

2. Faptele prezentate în petiție întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare astfel cum este prevăzută de art. 2 alin. 5 ale *O.G. nr. 137/2000* privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

3. Recomandă domnului Teodor Baconschi, Ministrul Afacerilor Externe, ca pe viitor să manifeste o diligență sporită în formularea unor astfel de declarații astfel încât să nu aducă atingere imaginii diferitelor comunități;

4. nu poate constata o conduită discriminatorie a Ministerului Afacerilor Externe, declarația în cauză a ministrului nu a fost însoțită de instituție, declarația fiind comunicată ca un citat, după care instituția a eliminat textul care creează efecte discriminatorii;

5. Se va comunica părților hotărârea Colegiului director, potrivit art. 20, alin. 8 din *O.G. nr. 137/2000* privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

6. clasarea dosarului.

VII. Modalitatea de plată a amenzii
Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita
Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit *O.G. 137/2000* privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință :

ASZTALOS CSABA FERENC – Președinte

NIȚĂ DRAGOȘ TIBERIU – Vicepreședinte

DEZIDERIU GERGELY – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

POP IOANA LIANA – Membru

VASILE VASILE ALEXANDRU - Membru

VLAȘ CLAUDIA SORINA – Membru

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000** privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și **Legii 554/2004** a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.

